VIIKONVAIHDE

VIIKON ÄLÄHDYS

Kivestä tehty sydän murtuu, rakkaudesta tehty joustaa.

PÄHKINÄ

SUDOKU

Taso: Helppo

3			1		9	7	6	
	7		3	2	6	8		5
								1
	1	3						
			9					
	9	6	4			2	5	7
1		8	5	3	7	4	2	
2		4		9	1			
			2	4		5	1	6

Sudoku-tehtävän 469 ratkaisu.

7	8	6	4	2	5	3	1	9
5	2	9	3	1	7	6	4	8
4	1	3	9	8	6	5	2	7
8	5	7	1	6	3	4	9	2
3	6	4	7	9	2	8	5	1
1	9	2	8	5	4	7	3	6
6	3	5	2	7	1	9	8	4
2	7	8	5	4	9	1	6	3
9	4	1	6	3	8	2	7	5

Tehtävä numero 470.

Täytä ristikko siten, että jokaisella pysty- ja vaakarivillä (ja paksuilla viivoilla rajatuissa 3 x 3 laatikoissa) on jokainen luku yhdestä yhdeksään. Kerran ja vain kerran! Apua Sudokun ratkaisuun osoitteessa: www.sudoku.org.uk

EDELLISEN RISTIKON RATKAISU

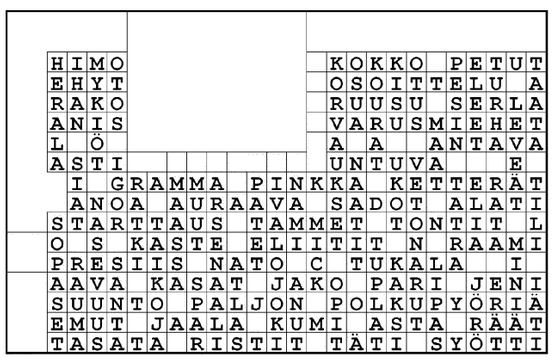

Hautalan palosalvasta tuli maankuulu

Amerikassa piikonut Leena Nisula toi palosalvan ohjeen Suomeen yli sata vuotta sitten. Voide tunnetaan Hautalan palosalvana, jota nykyään valmistetaan Himangan apteekissa.

PÄIVI KARJALAINEN

Hautalan palosalvaa myydään nykyään valkoisissa putkiloissa. 1980-luvun valokuvassa farmaseutti Helena Lindell valmistaa salvaa Lohtajan apteekissa.

KOKKOLA

Salvalla ja sen nimellä on tarinansa. Isäntä **Antti Rekilä** vie vieraat Hautalan talon pihapiiriin Lohtajanjoen varteen, ”paikalle, josta kaikki alkoi”.

”Tässä oli pyykkipata täynnä lipeää ja kiehuvaa vettä. Talon 12-vuotias **Hilma**-tyttö riensi rantaan esittelemään pyykkäreille uutta leninkiään ja kompastui. Hänen oikea käsivartensa upposi pataan. Tyttöä lähdettiin viemään Kokkolan sairaalaan, missä todettiin parin viikon jälkeen, ettei mitään ollut tehtävissä.”

Tämä tapahtui 30-luvulla. Hilmaa sairaalasta hakeneen epätoivoisen isän tielle osui tuttava, joka tiesi ihmevoiteesta ja sen valmistajasta. Onnettomuudesta kuultuaan **Leena Nisula** ryhtyi heti keittämään salvaa. Tytön paraneminen vei kuukausia, mutta käsi tuli entiselleen, arpia lukuun ottamatta.

Valmistaja vaihtui

Elämänsä loppuvaiheessa Nisula päätti luovuttaa salvan teko-ohjeen Hautalan isännälle, siis Hilman isälle. Niinpä sitä ryhdyttiin valmistamaan Hautalassa.

”Ensin sitä valmisti Hilman ja viiden muun sisaruksen äiti, sitten yksi tädeistäni, lääkintälottana sodassa toiminut **Valma**”, Antti Rekilä kertoo.

Pienenä koulupoikana Antin tehtäviin kuului salvan raaka-aineiden hakeminen apteekista.

”Monta kertaa seurasin salvan valmistusta ja kuuntelin, kun Valma antoi sen käyttöohjeita. Erityisesti hän korosti puhtauden merkitystä. Hänellä oli puhdas valkea esiliina edessään.”

”Salvan levitystä varten piti vuolla puhdas puulasta, eikä palaneelle iholle saanut laittaa vettä.”

Salainen ohje apteekille

Pitkään salvan valmistusohje oli salainen.

Vasta 1970-luvun lopulla Hautalan väki päätti antaa hyvän kiertää ja luovuttaa ohjeen Lohtajan apteekille.

”Nisulan Leenalla oli ohjetta luovuttaessaan ollut vain yksi ehto: salvalla ei saanut keinotella eikä rikastua. Itse hän luultavasti peri enintään raaka-aineiden kulut.”

Palosalvalla on parannettu kiehuvan veden polttamaa lapsen ihoa, Aino Anttiroiko muistelee.

Antti Rekilä haki koulupoikana raaka-aineita apteekista.

Polttavia pyykkipatoja

Emäntä **Aino Anttiroikolla** on kokemusta salvan tehosta. Hänen nyt 65-vuotias poikansa veti parivuotiaana päälleen liedeltä pannun, jossa oli kuumaa vettä. Vesi poltti pahoin pojan kasvoja ja rintaa.

”Levitin salvaa kostealle voipaperille paksun kerroksen, niin kuin laitetaan vankasti voita leivälle. Kun kääre laitettiin rinnalle, lapsen olo helpottui heti. Kuume laski, ja poika alkoi nukkua.”

”Kasvoihin, joihin tuli vain rakkuloita, ei jäänyt jälkiä, mutta rinnalla arvet vielä näkyvät.”

Varhaisempi muisto koskee Anttiroikon veljeä, joka putosi lapsena karjakeittiön kiehuvaan pyykkipataan. Ihmeainetta haettiin kiireesti läheisestä Hautalasta. Sitä tarvittiin litrakaupalla, ja taas vammat paranivat.

Kaikkialle Suomeen

Eläkkeellä oleva Lohtajan apteekin farmaseutti **Helena Lindell** muistaa 80-luvun ”hirvittävän ruljanssin”, joka johtui tilausten tulvasta. Ihmevoiteesta oli kerrottu Suomen Kuvalehdessä.

”Kun aamuisin tulin töihin, puhelin soi ja se soi vielä sulkemisaikaan. Tilauskirjeitä ja -kortteja kertyi iso pahvilaatikollinen. Kiire oli hirmuinen ja oli helpottavaa, kun valmistus vihdoin siirtyi Himangan apteekkiin, jonka sivuapteekki Lohtajan apteekki on.”

”Palosalvaa on varmaan lähetetty apteekista joka ainoaan pitäjään Suomessa.”

Ainekset luonnosta

Hautalan palosalvan ainekset ovat pellavaöljy, rypsiöljy ja mehiläisvaha. Ainekset eivät sinänsä ole ihmeellisiä, mutta niiden keskinäisen suhteen ja valmistustavan on oltava oikea.

Lindell tietää tapauksia, joissa Hautalan salva on auttanut parantamaan hyvinkin pahoja vammoja.

”Iäkäs nainen sai kerran sairauskohtauksen saunassa ja jäi sinne tuntikausiksi. Hän sai kauttaaltaan vakavia palovammoja. Sairaalassa niihin käytettiin tätä palosalvaa, ja hän parani”, Lindell kertoo.

Hyväksi havaittua tuotetta valmistetaan edelleen Himangan apteekissa. Sitä myydään kymmeniä tuubeja kuukausittain. Maalla sitä käytetään myös lehmien pienten ihovaurioiden hoitoon.

LEENA NYGÅRD

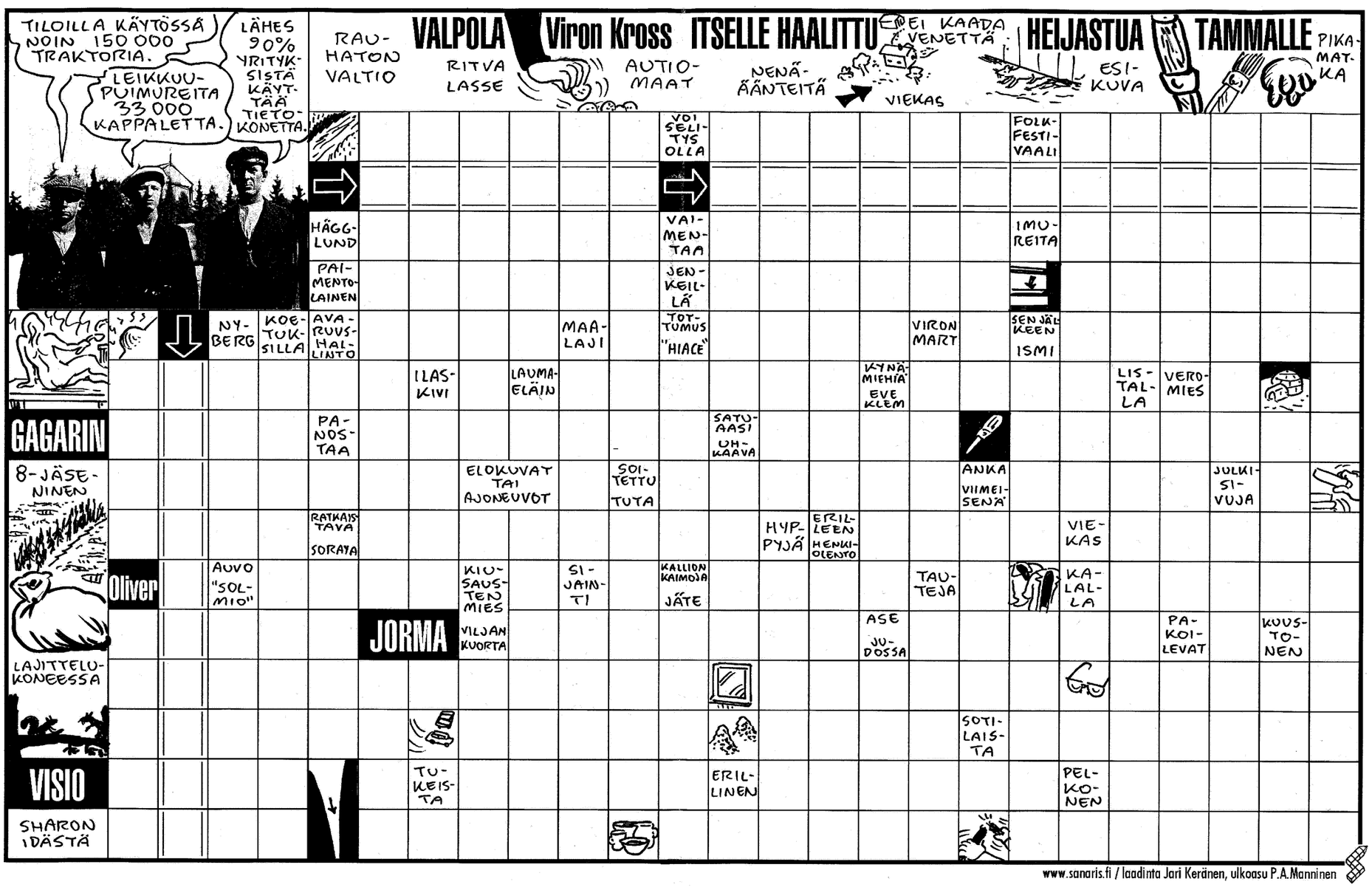

www.sanaris.fi / laadinta Jari Keränen, ulkoasu P.A.Manninen